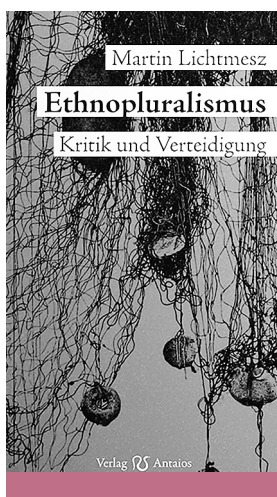

MI AZ ETNOPLURALIZMUS?*

MARTIN LICHTMESZ

Martin Lichtmesz:
Etnopluralismus (2020)

Mi is az az etnopluralizmus? A kifejezés szó szerint a népek sokféleségét jelenti, valójában azonban egy olyan politikai programra utal, amelynek értelmezése meglehetősen vitatott. Egy elvontabb szellemi megközelítés szerint a népek sokféleségét egy közös ideológiai és politikai ellenség állítja kihívás elé. Alain de Benoist-tól származik az a tipikus etnopluralista mondat, amely így hangzik: „Nem mások identitása ellen harcolok, hanem a rendszer ellen, amely tönkreteszi mindannyiunk identitását.” 1986-ban egészen odáig ment, hogy „Európát és a harmadik világot [...] azonos küzdelemben” részt vevő társaknak tekintette.¹ Guillaume Faye 1981-ben egyenesen a „népek kiirtásának rendszeréről” beszélt. Faye ezt a rendszert az univerzalizmussal azonosította, amelynek ágai közé tartozik a liberalizmus, a szocializmus, a globalizmus, gyakran a kapitalizmus is, valamint a kereszténység és az emberi jogok ideológiája – mindezek célja az volna, hogy az absztrakt, szabványosított ember mércéje szerint egységesítsék a kultúrákat és a népeket. Henning Eichberg, az „etnopluralizmus” kifejezés voltaképpen megalkotója, 1978-ban ekképpen fogalmazott: „A világban összeapó népek harcainál – nigériaiak a bífriaiak ellen, arabok az izraeliek ellen, bengáliak a pakisztániak ellen – is veszélyesebbnek tűnnek azok az egyre szélesebb körben terjedő rendszerek, amelyek univerzalista állításai révén semmibe veszik az etnopluralizmus és a kulturális sokféleség tényállását, és a gyakorlatban arra törekednek, hogy a kultúrákat a gyökerénél fogva kiirtsák.”²

KINEK A SOKFÉLESÉGE?

Olyan korban élünk, amikor a pluralizmust és a sokszínűséget a legfőbb értékek között tartják számon, ám mindezeket korlátatlansággal, egyenlőséggel és egyetemes befogadással társítják. Anélkül azonban nem lehet közösséget vagy társadalmat alkotni, hogy ne határoznánk meg a kívül és belül, a „mi” és az „ők” fogalmát, függetlenül attól, hogy törzsi és falusi közösségről vagy modern nemzetállamról beszélünk-e. A befogadás és a kirekesztés az érme két, feleltébb logikus oldala. Ma mégis egy olyan utópisztikus ideológia uralmának lehetünk tanúi, amelynek célja valamiféle globális társadalom létrehozása, amely kizárólag a befogadason, a tolerancián és az egyenlőségen alapul, és amely örökre véget vet a kirekesztésnek, az intoleranciának és az egyenlőtlenségnek. Mindközben az egyenlőtlenséget fogalmilag egyenrangúvá teszik az egyenlőtlen bánásmóddal és az igazságtalansággal. Ebből következik mindazok kirekesztése, akiket intoleránsnak minősítenek, vagy akik ragaszkodnak a saját (és ezáltal

* A szöveg szerkesztett részlet a szerző *Etnopluralismus – Kritik und Verteidigung* (Antaios, Schnellroda, 2020.) című könyvének 7., 15–20., 24–29. és 284–286. oldaláról. (A szerk.)

1 Alain de BENOIST: *Europe, triers-monde, même combat*. Éditions Robert Laffont, Párizs, 1986.

2 Henning EICHBERG: *Nationale Identität. Entfremdung und nationale Frage in der Industriegesellschaft*. Langen-Müller, München – Bécs, 1978. 19.

mások) egyenlőtlenségükhöz. A kirekesztettek éppúgy lehetnek nemzeti diszszidensek, mint egész államok és nemzetek, amelyek nem kívánnak részt venni ennek a nemzetközi projektnek a megvalósításában. És még ha egy csoport, például egy ENSZ által védett őslakos törzs, el is szigetelődhet identitása megőrzése érdekében, minduntalan felmerül a kérdés, hogy hol ér véget a pusztá elhatárolódás, és hol kezdődik a rasszizmus.

De vajon nem csupán egy kis lépés választja el a *different but equal* (különböző, de egyenlő) elvét attól a *separate but equal* (külön, mégis egyenlően) doktrínától, amellyel az USA-ban egészen az 1950-es évekig igazolták a faji szegregációt? De mit is jelent valójában a rasszizmus, és mit értünk faj alatt? Mikor fordul át az egyediség érzése – amely nélkül nincs nemzeti identitás és szolidaritás – sovinizmusba? Milyen konkrét politikai formát ölt az önrendelkezés, és hogyan bánnak az önrendelkező népek a saját területükön élő kisebbségekkel? Külön lehet-e egyáltalán választani az etnokulturális sokféleség kreatív oldalát annak romboló oldalától? Ha pedig tilos más embereket csoportjellemzők alapján lebecsülni, vajon kötelesek vagyunk-e pozitív megítéléssel viseltetni irántuk, sőt kötelező-e beengednünk őket saját otthonunkba?

A globalista utópia apologetái olyan elkerülő stratégiát dolgoztak ki, amely szerint a fajokat, népeket, etnikumokat és nemzeti identitásokat pusztá konstrukciónak minősítik, vagyis olyan képződményeknek, amelyek előítéleteken és hatalmi számításokon alapulnak, és ezért nem bírhatnak lényegi valóságtartalommal. Ezek gyakran pont ugyanazok az emberek, akik ugyanakkor vehemensen támogatják az etnikai és szexuális kisebbségek identitáspolitikáját. A posztkoloniális teoretikus Gayatri Spivak ezt stratégiai „esszencializmusnak” nevezi, amelyet állítólag csak átmenetileg lehet alkalmazni, amíg az olyan magasztos célok, mint az egyenlőség és a jogegyenlőség, el nem érhetőek. Terjedelmes mennyiségű irományt állítottak össze, hogy a saját – európai – identitásukhoz ragaszkodók állításait megcáfolják, és elítélik őket civilizáció-, emberiség-, felvilágosodás-, demokrácia- és idegenellenes magatartásért. Valószínűleg soha nem folyt még ilyen intenzív és ún. interszekcionális vita az etnokulturális különbségekről, konfliktusokról és identitásokról, mint manapság – igaz, rendkívül egyoldalú megközelítésben. Az utópia szolgáltatában álló akadémiai-intézményi tömegtermelés a létszámban alulmaradt, etikailag megbélyegzett és láthatatlan ellenféllel szemben vonul fel. A multikulturalizmus jobboldali, nacionalista, konzervatív, identitárius kritikuszainak eközben egyre kevesebb platform jut. Hatalomról és az értelmezés jogáról van itt szó, de egyben erkölcsi legitimációról is. A jobboldaliakról kell beszélni, de nem velük – állítják, és a jobboldaliaknak nem is engedik meg, hogy magukról beszéljenek, legalábbis nem úgy, hogy a saját miliójukön kívüli közönséghez a hangjuk el is jusson.

Az etnopluralizmusnak a közsférában meghonosodott keretei ennek megfelelően tendenciózusak. A Google szerint például megtudhatjuk, hogy vele kapcsolatban valójában az Új Jobboldal „világnézetéről van szó”. A keresési eredmények azonban mégsem újjobboldali honlapok, hanem a Wikipedia, a[z osztrák] Szövetségi Politikai Oktatási Központ, az Amadeu Antonio Alapítvány, különböző radikális baloldali portálok és többnyire szélsőbaloldali szervezetekhez tartozó „jobboldali szélsőségesség-szakértők”, akik buzgón igyekeznek leleplezni az „újjobboldali önreprezentációkat”. Újjobboldaliként mindenféle érdekes dolgot megtudhatunk magunkról és a saját világképünk-ről: az etnopluralizmus „egyfajta romantikus nemzetpanoráma, amit a saját sorainkban kigúnyolnak”, mert valójában Carl Schmitt „nagyter” [*Großraum*] fogalmát valljuk, ami az előbbivel összeegyeztethetetlen stb. stb. Valójában az a célunk, mondják, hogy erőszakkal megakadályozzuk a „népek, nyelvek és kultúrák” elkerülhetetlen keveredését (Volker Weiß). Az etnopluralizmus „az etnikai csoportok földrajzi szempontok szerinti elkülönítését, tehát egy világméretű *apartheidet*” követel (Michael Minkenberg). Az etnopluralizmus „tisztá etnikumokat eszményít”, és ezért az embereket „etnikumok szerint tekintélyelvűen” szét akarja választania” (Christoph Giesa). Az etnopluralisták

az egyediség
érzése nélkül nincs
nemzeti identitás

Harcos fajta –

A pawne törzshöz tartozó
As-Sau-Taw-Ka, azaz
Fehér Ló 1868 körül
(X)

a „faj” kifejezést alattomosan a „kultúra” vagy „nép” fogalmával helyettesítik, hogy leplezzék rasszizmusukat, miközben azon a véleményen vannak, hogy az olyan társadalmi konstrukciók, mint a népek, etnikai csoportok és kultúrák, „semmilyen körülmények között ne keveredjenek”. Ezzel szemben a „sokszínű együttélést” és a „kölcsonös inspirációt és a migrációt rossznak tartják” (Amadeu Antonio Alapítvány). Az etnopluralizmus szerint tehát a népek változatlan kulturális identitással rendelkeznek, amelyet meg kell védeni az idegen

hatásoktól. Ennek érdekében a népeknek „először is szigorúan meg kell különböztetniük magukat egymástól, másodszor pedig biztosítaniuk kell a belső homogenitást” (Belltower News). Az etnopluralizmus a „nacionalizmus marginalizálása”, amely azon a feltételezésen alapul, hogy „a népek állandó kulturális identitással rendelkeznek, amelyet meg kell védeni az idegen hatásoktól. Hívói figyelmen kívül hagyják azt a tényt, hogy valamennyi emberi kultúra kölcsönös befolyásolás eredménye.” Az etnopluralizmus a kőkorszaki „Németországot a németeknek, Törökországot a törököknek” jelszó társadalmilag elfogadhatóbb változata – olvassuk odaátrol. Az etnopluralizmus arra is felhasználható, állítják, hogy „ideológiailag igazolja az idegengyűlöletet, a migránsok kiutasítását és az ellenük irányuló erőszakot” (Thoralf Staud). A témával foglalkozó Wikipédia-szócikkek 2004 óta ugyanazokból a hozzávalókból készülnek, és számtalan névtelen szerző azt állítja, hogy az etnopluralizmus „az *apartheid* világméretű rendszerét” követeli, „szociáldarwinista nézeteket” propagál, „az (állami) közösségek kulturális homogenizálását” támogatja, afféle „faj nélküli rasszizmus”, hovatovább „a nemzetiszocialista népiertás által törvénytelenileg terhelte kifejezéseket” értelmetlenebb szókincsre cseréli.

kulturalista,
kommunitárius
és antikolonialista

AZ ÚJ JOBBOLDAL ÉS AZ ETNOPLURALIZMUS

Az antifasiszta politikatudomány az Új Jobboldalon *belüli* szellemi iskolát nagy titokban *magának* az Új Jobboldalnak a szellemi irányzatává tette. Az a téves felfogás terjedt el, hogy minden, ami önként vagy akaratlanul az etnopluralizmus nevét viseli, a baloldali politológusok által meghatározott világnézetnek felel meg. Eközben egy bizonyos áramlat, amelyet Eichberg, a *Junges Forum* folyóirat, valamint a *wir selbst* [mi magunk, 1979 és 2002 között működő nemzetiforradalmi fórum – *A szerk.*] is képviselt, volt az, amely valójában etnopluralista nézeteket képviselt. Alain de Benoist egyáltalán nem használja szó szerint ezt a kifejezést, és bár a Nouvelle Droite vezetőjét joggal tartják számon az etnopluralizmus fő úttörői között, munkássága inkább az individualizmus, az univerzalizmus és a liberalizmus kritikájáról szól, mintsem az etnikai sokszínűségről és az etnikai önrendelkezésről. Eichberg munkásságában a kifejezés antikolonialista, baloldali és felszabadító-nacionalista kontextusban jelenik meg, amelynek semmi köze nincsen a tömeges bevándorlás és hasonló jelenségek elleni védekezéshez.

Johann Gottfried Herdert, Claude Levi-Strausst és Charles Taylort szintén azonosították és bírálták az etnopluralizmus őseiként. Az etnopluralista gondolatcsalád nem élesen elhatárolt gondolkör, amely egy izolált szellemi szigeten fejlődött volna ki, és más irányzatokkal nem áll(hat)na kapcsolatban. Közelebbről megvizsgálva számos átfedés mutatkozik a kulturalista, kommunikatárius és antikolonialista elméletekkel, amelyek a kulturális relativizmus szemszögéből úgyszintén bírálják az univerzalizmust, sőt az emberi jogok doktrínáját is. Ez arra készítette az univerzalizmus védelmezőit, hogy az etnopluralistákat és a multikulturalistákat a bal–jobb patkómodell értelmében harcban álló ikertestvéreként minősítsék.

Meg kell továbbá jegyezni, hogy az etnopluralista gondolkodásmód az egyenlőség vagy egyenlőtlenség összes olyan antropológiai elméletéhez kötődik, amelyeket az elmúlt évszázadok során dolgoztak ki. Az volt a céljuk, hogy az Európa és a világ többi része közötti viszonyt globális keretek között definiálják és rendezzék. Ez a gondolkodás azt a kérdést teszi fel, hogy kik vagyunk mi, kik a többiek, mi az, ami összeköt, és mi az, ami megoszt bennünket mint ugyanazon emberi faj képviselőit, közös célt követünk-e, és ha igen, mi az? Ez az egyedülállóan nyugati gondolkodásmód a világ modernkori felfedezésének korában kezdődött, és a globalizáció korában a legmagasabb rendű politikai kérdéssé vált.

De mégis, hol találunk világos és tömör magyarázatot arra, hogy mit is jelent valójában az újjobboldali etnopluralizmus? A válasz az, hogy nincs olyan

könyv, még egy esszé sem, amely kanonikusan tisztázná, miről is van szó. A vezető újjobboldali kiadó, az Antaios reprezentatív *Leitbegriffe des Staatspolitischen Handbuchs* című kötete, amelyet Erik Lehnert és Karlheinz Weißmann szerkesztett, szintén nem ad erről felvilágosítást; a szerzőket ez nyilvánvalóan nem érdekelte különösebben. Amikor én magam 2005 körül csatlakoztam a közösséghez, az időközben élesen balra fordult Eichberg alig játszott már szerepet az Új Jobboldal recepciójában, és nem emlékszem, hogy sokat beszéltek volna híres jelszaváról. A *Junge Freiheit*nek a kezdeti időkben, egészen pontosan 1991-től volt egy *Etnopluralismus* című rovata, amely főként regionalista kérdésekkel foglalkozott, de az évtized végére a kifejezést már csak ritkán használták, mint például Andreas Mölzer, aki 1999-ben az európai olvasztótégely „gettótársadalmát” állította szembe a folyóiratban „a történelmileg kialakult európai etnopluralizmus megőrzésének észszerű alternatívájával”. Ugyanebben az évben Jutta Winckler-Volz, illetve az *Etappe* szerkesztője, Heinz-Theo Homann kissé ravaszul úgy írt az etnopluralizmusról, hogy az „a képzelet szüleménye, amely esztétikailag szép, s legfeljebb az utópia birodalmába tartozik”. A francia eredetű identitárius mozgalom osztrák és német ágának 2012-es megalakulásával a fogalom Martin Sellner vezetésével a klaszszikus francia újjobboldali minták szerint éledt újjá. Az osztrák Identitárius Mozgalom egyik korai matricáján például az *Avatar* című filmből ismert *na’vi*, egy idegen, kék bőrű őslakos törzs tagja volt látható, amely a bolygójuk földlakók általi gyarmatosítása ellen küzd, a következő felirattal: „100% identitás, 0% rasszizmus”. A mozgalom aktivizmusának középpontjában egyébként az iszlamizáció és a tömeges migráció kritikája állt (amelyet a „nagy népességcsere” szlogenben foglaltak össze).

100% identitás 0% rasszizmus

Ha most azt állítják, hogy a jobboldal a társadalom „homogenizálására” törekszik, akkor az ok és a következmény felcserélődik. A jobboldal inkább védekezésképpen reagál a homogén nemzetállamok célzott etnokulturális heterogenizálására, mégpedig a most már szándékosan előidézett tömeges és népességpótló migráció révén, amely pártolói szemében történelmi korszakváltást hivatott előidézni. Egyes országokban, mint például Franciaországban, ez a folyamat látszólag már végérvényesen előrehaladott állapotba is került.

Logikus végpontján a nyugati világ hagyományos népei nem fognak többé létezni, vagy legalábbis megszűnnek a saját házuk ura lenni. Ez egyesek szemében „újránépesedés”, szándékosan előidézett népességcsere vagy „fehér népi-irtás”, míg mások a sokszínűség és a változatosság növekedéseként ünneplik s népszerűsítik. Az etnikai heterogenizáció mögött álló ideológiát nevezem globalizmusnak. A „sokszínűség” megteremtésének eszközei a tömeges migráció, az antirasszizmus, a kulturális marxizmus és a multikulturalizmus. Ez utóbbi bár látszólag univerzalizmusellenesnek tűnik, valójában a globalizmus fegyvere az európai népek homogenitása ellen, amelyet leküzdendő, idejétmúlt partikularitásként tartanak számon. Nem véletlenül bélyegzi ellenségnek az etnopluralizmust ugyanaz a társadalom, amely szüntelenül az etnikai pluralizmus egyik formáját propagálja.

A fő különbség nem más, mint hogy a *multikulturalizmus a népek etnokulturális sokféleségét a sajátjaik támadására használja, míg az etnopluralizmus a sajátjainak védelmében*. Alain de Benoist már 1974-ben is bírálta azokat, akik „minden faj tiszteletét hirdetik, egy kivétellel: a miénkkel (amely mellesleg az övék is)”.³ Ezen ideológusok némelyike az „idegenfaj-mánia” megszállottjává vált, amely kóros, mazochista vonásokat mutat. Végeredményben a multikulturalizmus nem a lehető legtöbb, egymástól különböző nép, etnikum és faj egy államon belüli egyenlő együttélésére törekszik, hanem a „fehér felsőbbrendűség” lerombolására, ami persze nem felsőbbrendűséget jelent, hanem a fehér népek homogén hazákban való pusztá meghonosítását. Egyes multikulturalisták nyíltan, mások csak közvetve követik ezt a célt. Az etnopluralizmus ezt a homogén hazát azzal védi, hogy hangsúlyozza: a fehér népeknek ugyanúgy joguk van hozzá, mint mindenki másnak.

3 Alain de BENOIST: *Kulturrevolution von rechts* [1985] (2. kiadás) Jungeuropa, Drezda, 2017. 102.

EGYSÉGES NYUGATI SOKFÉLESEG

Amikor népekről, kultúrákról vagy fajokról beszélünk, összetett tartalmú és elmosódó határokkal rendelkező területekre lépünk. Az olyan kifejezést, mint a „nyugati civilizáció” vagy a „nyugati világ”, a szokásosnál tágabb értelemben használom. Ez alatt a fehér népek összességét értem: Nyugat-, Kelet-, Dél- és Észak-Európa nemzeteit, annak gyarmati mellékágait, az Egyesült

Őslakók –
Muszlim lezg férfiak
az azerbajdzsáni Lazában,
1880 körül
([Wikimedia Commons](#))

Államokat, Kanadát, Ausztráliát, Új-Zélandot, Dél-Afrikát és Oroszországot szláv részét (Dél-Amerika bonyolult esetét kizárom ebből a megfontolásból). Én egy és ugyanazon civilizáció különböző megnyilvánulásainak látom őket. Gyökereik a görög-római ókorba és az indoeurópai őskorba nyúlnak vissza. A „okcidentális” ezért túl specifikusnak és túl rövidnek tűnik számomra. Oswald Spengler alkotta meg erre a civilizációra a „fausti” kifejezést. A fausti „kultúrlélek”, ahogy Spengler nevezte *A Nyugat alkonyában*, a végtelen, a háttartalan és az egyetemes felé tör. Állandó mozgásban és átalakulásban van, a felfedezés és a hódítás vágyával telítve. Ez teszi naggyá és egyedivé, de egyúttal a vesztét is jelenti. Számomra a fausti fogalom alkalmasnak tűnik a különböző alkotások, jelenségek és impulzusok összefoglalására, amelyek főként vagy kizárólag ebből a civilizációból erednek, és ebbe éppúgy beletartozik az univerzalizmus, mint annak ellenpólusa, a kulturális relativizmus.

Az etnopluralizmus, mint a világhoz való hozzáállás, „az emberi lét különböző módjainak” (Pier Paolo Pasolini) alapvető megbecsülését jelenti. Ebbe beletartozik a „tehát mindez létezik” (Ernst Jünger) öröme és az ehhez kapcsolódó rémület attól, hogy a világ ellaposodik, nivellálódik és egyenlővé válik a globalizmus révén, hiszen az nem teszi lehetővé, hogy máshogyan és máshol éljünk. Ebből következik az a törekvés, hogy megőrizzük a létformák létfontosságú sokféleségét – legyen szó emberfajtákról, népekről, kultúrákról és életmódokról, de nyelvekről, helyekről, tájakról, állat- és növényfajokról is. Ez az „eredeti” és a „sokszínű” egyfajta romantizálásában és elvesztésük gyászában is megnyilvánulhat. Jean Raspail példaértékűen fejezte ki ezt az attitűdöt *A sztyeppe fejsze* című könyvében:

„Teljes szívemből vágyom a határok végtelenségig való megsokszorozódására, amelynek oltalmában az oly értékes különbségek megszűnnének folytatkozni, sőt mohón fejlődnének tovább egy új virágzásig.”

Az etnopluralizmus a nyugati/európai gondolkodás önkritikájának hasznos eszköze, de nemcsak az univerzalizmus, a liberalizmus és a szocializmus, hanem a nacionalizmus, a partikularizmus és a fasizmus önkritikájának is, amely sorból ő maga is származik. A multikulturalizmussal ellentétben itt nem a nyugati civilizáció dekonstrukciójáról, a fehér faj elítéléséről vagy az európai etnocentrizmus általános elutasításáról van szó, hanem a saját és a másik emberhez való viszony kritikai felülvizsgálatáról, a helyes mértékhez való visszatérésről.

Az etnopluralizmus mint antropológiai realizmus az emberi csoportkülönbségek feltételeinek és társadalmi következményeinek, az együttélés korlátjainak, az etnokulturális identitást fenyegető veszélyeknek a tudatosítását jelenti. Ez a terület ugyanúgy magában foglalja a történelem tanulságait, mint a humán etológia, a genetika, a biológia, az antropológia és az evolúciós pszichológia megállapításait, szemben a társadalomtudományi doktrínával, amely például azt állítja, hogy a fajok és nemek tisztán társadalmi konstrukciók.

Az etnopluralizmus végső soron annak tudatosítását jelenti, hogy a másik valójában más, s nem csupán a saját egóm, esetleg bizonyos pozitív vagy negatív példaképek projekciós felülete. Ez analóg módon *minden egyén emberi méltóságának elismeréséhez vezet, és megköveteli etnikai hovatartozásuk és életmódjuk alapvető tiszteletét* is. Ugyanakkor arra is figyelmeztet bennünket, hogy vigyázzunk, nehogy túl gyorsan egyenrangúnak tekintsük és testvéreinknek nyilvánítsuk őket. Fel kell tehát hívnunk a figyelmet a „meghatározhatatlan, vak kozmopolitizmus állapotára” (Frank Bockelmann), amely igen helytelenül immunizál a különbségek érzékelése ellen. ■

(Fordította: Hárshegyi Zsuzsanna)

**az etnopluralizmus
antropológiai
realizmust jelent** ””

Bennszülöttek – A bantuk közé tartozó kavirondo törzs harcosai Kenyában, 1920-as évek
(Library of Congress)